

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν πηγῶν τῶν Ἐπιχειρημάτων.

Οἱ παλαιοὶ Διαλεκτικοί, ἐπειδὴ ἐναχολῶντο πολλὰ εἰς τὸν τρόπον τῆ ἐπιχειρῆσαι, οὐκ ἔλειψαν νὰ δείξωσιν καὶ τὰς πηγὰς, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἠμπορῶν νὰ ἐξαρρῶνται τὰ ἐπιχειρήματα· τὰς ὁποίας πηγὰς τὰς ἀνόμαζαν τόπως τῶν ἐπιχειρημάτων, ἢ ἀποδείξεων.

Ὁ Συγγραφεὺς τῆς Τέχνης τῆ νοεῖν μόλις ἐγγίζει τῷ τῷ πραγματείαν, καὶ ἐκτείνεται πολλὰ εἰς τὸ νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ἦτον ματαία καὶ ψευτή.

Οἱ μεταγενέστεροι Διαλεκτικοί, εἴτε ἀπὸ τῆς λόγος τῆς, εἴτε ἀπὸ κανόνος ἄλλο αἴτιον καταπειθόντες, φαίνονται ὅτι ἐνώθησαν ἐκ συμφώνος ἵνα νὰ τὰ ἀπορρίψωσιν μὲ τελειότητα.

Ἐγὼ ὅμως οὐκ ἠμπορῶ νὰ καταλάβω πῶς αὐτὸς ὁ ψεύστης Συγγραφεὺς, εἰς καιρὸν ὅπῃ ἐναχολήθηκε τόσον ψεῖ τὰ χήματα, καὶ τῆς τῆς τῆς συλλογισμῶν, ἐπραγματόθη μὲ τόσῳ ἀμέλειαν καὶ καταφρόνησιν ἐκεῖνο, ὅπῃ ἀφορᾷ εἰς τὸν τρόπον τῆ δέισκειν τὰ ἐπιχειρήματα, μὲ τὰ ὁποῖα ὑφαίνονται οἱ συλλογισμοί; Ἐμφά μὲ φαίνεται ὅλον τὸ ἐναντίον· ὅτι πολὺ ψευδέστερον συμφέρει νὰ διδάξῃ τινὰς τὸν τρόπον τῆ δέισκειν τῆς λόγος, ἢ νὰ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ὁρέπει νὰ ταχθῶν εἰς τὸν συλλογισμόν· ἵνα τὶ αὐτὸν θελήσω νὰ πληροφορήσω τινὰ ψεύστηνος πράγματος, τὸ νὰ ἰξῶ μὲ ποῖας λόγος νὰ τὸν καταπέσω, εἶναι ἀναγκαῖον· ὀλίγον ὅμως διαφέρει, ἢ νὰ δάσω εἰς αὐτῆς τῆς λόγος τὸν τεχνητὸν, καὶ ὄχι τὸν φυσικὸν γύρον τῆ συλλογισμῆ (τὸν ὁποῖον ἴσως οὐκ θέλει τὸν καταλάβῃ ἐκεῖνος, καὶ μάλιστα αὐτὴ τῆ ἀγύμναστος εἰς αὐτῷ τῷ τέχνῳ), ἢ νὰ μετα-

χειριθῶ τῶ φυσικῶ ἢ τακτικῶ μέθοδον, τῶ ὁποίαν κανεῖς δεῦ ἀγνοεῖ, ἢ εἰς τῶ ὁποίαν ὄλαι τέλος πάντων φθαίνεν, ὁδηγῶμενοι ἀπὸ τῶ ἰδίας φύσιν, ἢ ὁποία εἶναι νὰ θέτῃ τινὰς προτιτέρα ἐκεῖνο, ὅπῃ ἔχει νὰ ἀποδειχθῇ, καὶ ἔπειτα νὰ ἐπιφέρῃ τὰς λόγους (ὄρα τὰ εἰρημῶ εἰμφοδοσεν εἰς τῶ ἀρχῶ τῶ παρόντος Γρημάτος, Σελ. 81).

Ἐγὼ λοιπὸν σοχάζομαι ὅλον τὸ ἐναντίον, ὅτι πολλὰ ἀτελής, καὶ κατὰ τὸ ἀναγκαιότερον μέρος ἐλλειπής, πρέπει νὰ ὀνομαθῇ μία Λογικὴ, ἢ ὁποία δεῦ πραγματῶεται καθόλα περὶ τῶ πηγῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐξαρρῦονται τὰ ἐπιχειρήματα· καὶ μ' ὅλον ὅπῃ ἡμεῖς εἰς τῶτο ἠμπορέσαμεν ἴσως νὰ κατηγορηθῶμεν ὀλιγώτερον, ὡς αὐτὸ ὅπῃ μὲ τὸ νὰ σρέφῃται τὸ πρῶτον Μέρος ὅλον τριγύρω εἰς τὸν τρόπον τῶ ἐξετάζειν, καὶ γινώσκεν τῶ ἀλήθειαν, ἐκεῖνοι οἱ ἴδιοι κανόνες, ὅπῃ ἐκεῖ ἐκθέσαμεν δεῦ νὰ δεισκώμεν τὰς λόγους, δι' ὧν νὰ πείθωμεν τὸν ἑαυτὸν μας περὶ τῆς ἀληθείας τῶ πραγμάτων, χρησιμῶν ἐκ φύσεως νὰ μᾶς χορηγήσεν καὶ ἐκεῖνες, μὲ τὰς ὁποίας νὰ τῶ δείχνωμεν καὶ εἰς ἄλλους· ἐπειδὴ ἢ ἀλήθεια δεῦ ἠμπορεῖ νὰ δεῖχθῇ εἰς ἄλλους, περὶ μὲ τὰς αὐτὰς λόγους, μὲ τὰς ὁποίας ἐφθάσαμεν νὰ τὴν γνωρίσωμεν, καὶ νὰ καταπειθῶμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι· μ' ὅλον τῶτο δεῦ λείπομεν νὰ εἰπῶμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῶτα ἐν τῶ παρόντι, τὰ ὁποία θέλων χρησιμῶσει, αὐτὸ ὄχι εἰς ἄλλο, τῶλάχισον εἰς τὸ νὰ δείξεν ἀθρόα, καὶ ὑπὸ κάτω εἰς μίαν ὄψιν, ὄλα ἐκεῖνα, ὅπῃ εἶναι διασπαρμῶα ἐκεῖ εἰς πολλὰ μέρη.

Δεῦ θέλωμεν φυλάξει ὅμως τῶ τάξιν ἐκεῖνῶ, ὅπῃ ἀκολοθῶσαν εἰς τῶτο οἱ παλαιοὶ Διαλεκτικοί, ἀλλὰ θέλωμεν ἀκολοθήσει μίαν ἄλλῶν πλέον σύμφωνον μὲ ἐκεῖνῶ, ὅπῃ ἠκολοθήσαμεν εἰς τὸ πρῶτον Μέρος, ἢ ὁποία καὶ μᾶς φαίνεται νὰ εἶναι ὠφελιμώτερα.

Καὶ ἐπειδὴ καθὼς ὄλαι αἱ ἀλήθειαι, ὅπῃ ἠμπο-

ρῆμα νὰ γνωρίσωμεν, ερέθονται ἢ ᾧ τινὶ ὑπαρξίν τῆς πραγμάτων, ἢ ᾧ τὰς αὐτῆς ποιότητας, ἢ ᾧ τὰς ἀναφορὰς καὶ σχέσεων; τὸν ἴδιον τρόπον καὶ αἱ ἀλήθειαι, ὅπερ θέλομεν νὰ δείξωμεν εἰς ἄλλας, δεῖν ἢ μὴ ἰσχύειν ἄλλο ὑποκείμενον ἔξω ἀπὸ τῆς εἰρημίας. Διὰ τῆτο πρέπει νὰ ἴδωμεν ἀπὸ ποίας πηγῆς κυρίως ἢ μὴ ἰσχύειν νὰ ἐξαρρῦνται αἱ ἀποδείξεις διὰ ὅλα αὐτὰ τὰ τεῖα Ἀρθρα.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν Α'.

Περὶ τῆς ἀποδείξεως, διὰ τῆς ὁποίωμ πρέπει νὰ δεχθῆ ἢ ὑπαρξίς, ἢ ἀϋπαρξία εἰς πρᾶγματος, ἢ εἰς γενομένης.

Ἐνόνομεν εἰς τὸ ἴδιον Ἀρθρον ἐκεῖνα, ὅπερ ἀφορᾷ εἰς τινὶ ὑπαρξίν καὶ τῆς πραγμάτων καὶ τῆς ἁπομνήων, ἐπειδὴ τὸ νὰ δείξῃ τινὰς τινὶ ὑπαρξίν εἰς ἁπομνήων, δεῖν εἶναι ἄλλο ᾧ νὰ δείξῃ τινὶ ὑπαρξίν, ἢ τῆς αἰτίας, ὅπερ τὸ παρήγαγον, ἢ τῆ ἀποτελέσματος, ὅπερ προῆλθεν ἀπὸ αὐτῆ, ἢ καὶ τῆς δύο ἐν ταύτῃ.

§. Α'.

Περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς πραγμάτων,
καὶ τῆς γενομένης.

Ὡς πρὸς τινὶ ὑπαρξίν λοιπὸν τῆς πραγμάτων, ἐπειδὴ αὐτὰ εἶναι ἢ πνευματικὰ ἢ σωματικὰ, ἀρχίζοντας ἀπὸ τῶν πρώτων, λέγομεν ὅτι ἢ ὑπαρξίς τῆς ἰδίας ψυχῆς εἰς κανένα ἄλλον δεῖν ἢ μὴ ἰσχύειν βέβαια νὰ δεχθῆ καλλίτερα, ᾧ εἰς ἐκεῖνον, ὅπερ τὴν ἀ-

υκαλεῖ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἐσωτερικῶς αἰσθησιν· ἐπειδὴ αὐτὴ γνωρίζει ὅτι νοεῖ, δεῖν ἢμπορεῖ νὰ μὴ γνωρίζει, ὅτι ἔχει εἰς τὰ λόγια τὰ εἶνα ὄν διανοητικόν.

Ὅσον δεῖ τὴν ὑπαρξιν τῆς ψυχῆς τῆς ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ τῆς λοιπῶν ζῶων, αὐτὴ δεῖν δείχνηται μὴ ἄλλο, ἢ δεῖ τῆς ἀναλογίας, τὰτ' ἔστι δεῖ τῆς γνωρισμάτων, ὅπως καὶ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον μᾶς δίδεν, ὅτι αἰσθάνονται, σκέπτονται, ἐνθυμῶνται, βέλονται, ἐνεργῶν· δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι ἰξούρομη, ὅτι δεῖν ἀνήκων, ἢ δεῖ εἰς τὴν ψυχῶν μόνων· καὶ ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ γνωρίσματα δεῖν φαίνονται εἰς τὰ ζῶα, ἢ δεῖ ἐν ὅσῳ δεῖν ἢ ζώητες, δεῖν νὰ ἀποδείξη λοιπὸν τινὰς αὐτὴ ἢ ψυχὴ ὑπάρχη ἀκόμη εἰς κανένα ζῶον ὁποιοῦνδήποτε, ἢ δεῖν μέσον δεῖν εἶναι, ἢ δεῖν νὰ δείξη αὐτὸ εἶναι ἀκόμη ζωντανόν.

Τῆς δὲ ὑπαρξέως τῆς Θεῆς ἢ ἀποδείξεις ἢ πλέον ἀμεσος ὁξαρρῦεται ἀπὸ τὴν ὑπαρξιν τῆς ἐδικῆς μας ψυχῆς· ἐπειδὴ γνωρίζωντας ἢ ψυχὴ, ὅτι ὑπάρχει, καὶ ἐν ταύτῳ ὅτι δεῖν ὑπάρχει παρ' ἐαυτῆς, ὡς ἐμφοροθεῖ ἀπεδείχθη (Μέρ. Α'. Σέλ. 82), σιναγεται ἀναγκαίως ἢ ὑπαρξίς μιᾶς πρώτης αἰτίας, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν αὐτὴ (ἢ ψυχὴ) ἔλαβε τὴν ὑπαρξιν, ἢ ὁποῖα πρώτη αἰτία πρέπει ἀναγκαίως νὰ ὑπάρχη παρ' ἐαυτῆς· δεῖν τὶ ἄλλέως ἢ θελεῖν εἶναι μία σειρά ἀπειρος ἀποτελεσμάτων, χωρὶς μίαν πρώτην αἰτίαν, τὰτ' ἔστι χωρὶς κανμίαν αἰτίαν (ἐπειδὴ μὴ ὑπάρχωντας ἢ πρώτη, δεῖν ἢμπορεῖν νὰ ὑπάρχων αἱ ἄλλαι), τὸ ὁποῖον εἶναι ἀτοπον. ἢμπορεῖν εἶναι ἢττον καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα πράγματα τῆς παντός νὰ χορηγηθεῖν ἐπιχειρήματα τῆς ὑπαρξέως τῆς Θεῆς· δεῖν τὶ δεῖν εἶναι εἶτομον, ἢ φύλλον, ἢ ἀνθος, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἢμπορῆ δὴκαίρως ὁ Φιλόσοφος νὰ τὸ μεταχειριθεῖ εἰς τῆτο· μετὴν τὴν δεῖν διαφορῶν ὅμως, ὅτι ἐπειδὴ αὐτῆς τῆς πράγμάτων δεῖν ἔχομη, ἢ δεῖν μόνον φυσικῶς βεβαιότητα, ἢ ὑπαρξίς τῆς Θεῆς δεῖν μέσων αὐτῆς ἀποδείχνηται φυσικῶς, εἰς καιρὸν ὅπως δεῖν μέσων τῆς ὑπαρξέως τῆς

ἐδικῆς μας ψυχῆς, (τῆς ὁποίας ἔχομεν ἀπόλυτον καὶ μεταφυσικὴν βεβαιότητα), ἀποδείχεται μὲ πλήρη καὶ ἀπόλυτον βεβαιότητα.

Αἱ ἀποδείξεις τῆς ὑπάρξεως τῆς ἄλλων πνευμάτων, τῶν ἔστι τῆς Ἀγγέλων, δαιμόνων, κ. τ. λ. δὲν ἔμπορῶν νὰ χορηγηθῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀποκάλυψιν, ἡ ὁποία ἔχει τὸ μεγαλαύτατον βάρος, ὡς αὐτὸ ὅπως ἐρεῖδεται εἰς τὸ ἀσφαλτοῦ τῶ Θεῶ.

Ὅσον δὲ ἴσως τὴν ὑπάρξιν τῆς σωμάτων ἢ καλλιτέρα ἀποδείξεις, ὅπως ἔμπορῶμεν νὰ δώσωμεν εἰς ἄλλας, εἶναι νὰ τὰ ὑποβάλωμεν εἰς τὰς ἰδίας τὰς αἰδήσεις, ἕως νὰ ἔμπορέσων νὰ λάβωμεν ἀπὸ τὰ ἰδία τὰς αἰδήματα τὴν φυσικὴν βεβαιότητα.

Συμβαίνει ὅμως πολλάκις νὰ ἀποδείξωμεν τὴν ὑπάρξιν καὶ εὐὸς πράγματος, ὅπως δὲν ἔμπορεῖ νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὰς αἰδήσεις τῆς ἄλλων. Ἡ ὑπάρξις φέρει εἰπεῖν τὰ στοιχειακῆ πυρὸς καὶ τὰ ἠλεκτρικῆ, ὅπως δέσκεται εἰς εὐὸ σῶμα, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἔμπορεῖ τινὰς νὰ τὸ αἰδανθῆ μὲ καμμίαν αἰδήσιν, δὲν ἔμπορεῖ νὰ δειχθῆ μὲ τῶτον τὸν τρόπον. Εἰς τῶττω λοιπὸν τὴν ἀξίωσιν τὸ καλλίτερον μέσον εἶναι νὰ δείξῃ τινὰς τὴν ὑπάρξιν τῆς ἀποτελεσμάτων τῶ. Ὁ πλατυσμὸς (ἢ μάωσις) τῶ ὑδραργύρου εἰς τὸ θερμόμετρον, ὅπως ἔθελε πλησιάζῃ εἰς αὐτὸ τὸ σῶμα, θέλει δείξῃ ὅχι μόνον τὴν ὑπάρξιν τῶ στοιχειακῆ πυρὸς εἰς αὐτὸ τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ τὸν βαθμὸν ἀκόμι. Ἡ ἔλξις τῆς ἐλαφρῶν σωματίων, καὶ ἡ ἀπ' ἀλλήλων ἀποχώρησις τῆς νηματίων τῶ ἠλεκτρομέτρου, θέλει δείξῃ τὴν ὑπάρξιν τῶ ἠλεκτρικῆ πυρὸς. Ἡ ὑπάρξις τῶ κωνῆ εἰς τὸ πᾶν, τῶν ἔστι τῆς δρασημάτων, ὅπως δὲν κατέχονται ἀπὸ σῶματα, δείχεται ὁμοίως ἀπὸ τὴν κίνησιν τῆς ἰδίων σωμάτων, ἡ ὁποία δὲν ἔμπορῶσε νὰ γῆ, ἀνίσως ἦτον ὅλον πεπληρωμένον. Ἡ ὑπάρξις τῆς ἀφώρων ἐσιῶν, ὅπως σιωθῆτων εὐὸ σῶμα, δείχεται παρομοίως ἀπὸ τῶς Χημικῆς ἀφώ μῆσῶ τῆς ἀφώρων ἀποτελεσμάτων, ὅπως προσέρχονται ἀπὸ

ἀπὸ αὐτὰς, ἐκθέτωντας αὐτὸ τὸ σῶμα εἰς τὴν δυνάμιν τῆς πυρός, ἢ τῆς καλιμύων θαλυτικῶν μέσων. Ἡ ἀπόδειξις ἐνὶ λόγῳ ἢ καθολικωτέρα καὶ συνηθεστέρα εἰς τὴν Φυσικῶν, εἶναι τὸ νὰ δείξη τὴν ὑπαρξιν ἐνὸς πράγματος διὰ μέσῃ τῆς ἀποτελεσμάτων τε.

Καθὼς ἀπὸ τὸ ἀποτελεσμα συνάγεται ἡ ὑπαρξις τῆς αἰτίας, ἔγω πολλάκις καὶ ἀπὸ τῆς αἰτίας ἠμπορεῖ νὰ συναχθῆ ἡ ὑπαρξις τῆς ἀποτελεσμάτων τῆς. Τῆτο ὅμως ἐνὶ ἠμπορεῖ νὰ γῆ με βεβαιότητα, παρὰ ὅταν εἶναι βεβαιωμύον, ὅτι ἡ αἰτία ἐνὶ ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρχη, ἀνίσως ἐνὶ ὑπάρχη τὸ ἀποτελεσμα. Ἰξόρω ὅτι εἰς ἐνα τὸπον ἀναφε μίαν φοράν ἐῖας κρατῆρ, συμπεραίνω ὅτι ἐκεῖ θέλῃν ὄρεθῆ ἢ κιασηεῖδες, ἢ μύδροι, ἢ ὕαλοι κραθεικοί, ἢ γαῖαι πεπυρακτωμύαι, ἢ ἄλλα πράγματα, τὰ ὅποια συνηθίζῃν νὰ εἶναι ἀποτελέσματα τῆς κρατῆρων. Ἰξόρω ὅτε εἰς τὸ Βεζέβιον, καὶ εἰς τὴν Αἴτναν ἀνάφτην κρατῆρες ἀκόμι καὶ σήμερον, συμπεραίνω ὅτι πρέπει νὰ εἶναι ἐκεῖ μέσα ὕλαι πεπυρακτωμύαι, ὕροπεποιομύαι, ὕαλοπεποιομύαι, κτλ. Παρομοίως ἀπὸ τὰ διωκεῖ φύχη, ὅπῃ κυριότῃν μέσα εἰς τὰς πολικὰς κύκλες, θέλω συμπεραῖν ὅτι ἐκεῖ πρέπει νὰ δρέσκωνται πάγοι διωκεῖς. ἀπὸ τὸ νὰ δρέσκηται ὁ Ἡλῖος τὸν Δεκέμβριον εἰς τὸν Ἰοπικὸν τῆς Λιγόκερω, θέλω συμπεραῖν ὅτι τότε εἰς τὸ νότειον ἡμισφαίριον πρέπει νὰ εἶναι τὰ ἀνῆ, καὶ οἱ καρποὶ τῆς θέρης.

Ὅποταν ὅμως ἡ αἰτία ἐνὶ ἔχη ἀναγκαῖαν συνάφειαν μετὰ τὸ ἀποτελεσμα, ἐνὶ ἠμπορεῖ τότε πλέον νὰ συναχθῆ με βεβαιότητα ἀπὸ τῆς ὑπαρξιν αὐτῆς, ἢ ὑπαρξις τῆς ἀποτελεσμάτων τῆς. Ἀπὸ τὸ νὰ ὑπάρχη ἐνα δένδρον ποῖος θέλει συμπεραῖν ὅτι ὑπάρχει ἀναγκαῖως καὶ ὁ καρπός τε; διὰ τί τῆτο πιθανῶς ἠμπορεῖ νὰ εἶναι, ὄχι ὅμως καὶ ἀναγκαῖως. Ὅθεν ἀπὸ τὰς αἰτίας ἠμπορῇ νὰ συμπεραῖν τὰ ἀποτελέσματα μόνον ἐκεῖνα, ὅπῃ οἱ Σχολαστικοὶ ὀνομάζῃν ἀναγκαῖα, ὄχι ὅμως καὶ ἐκεῖνα, ὅπῃ ὀνομάζῃν ἐνδε-

χόμῳ, τῶτ' ἔστιν ὅπῃ ἠμπορῶν νὰ εἶναι καὶ νὰ μὴ εἶναι.

Καὶ ἐπειδὴ τὸ ἀποδεικνύειν ἀπὸ τῆς αἰτίας τὰ ἀποτελέσματα τὸ ὠνόμαζαν ἀπόδειξιν ἐκ τῆς προτέρων, καὶ τὸ ἀνάπαλιν ἀπόδειξιν ἐκ τῆς ὑτέρων, εἶναι φανερόν ὅτι εἰς τὰ φυσικὰ πράγματα εἰς πλεονεκτήριον ἢ ἐλάττωτον εἶναι τὸ δεύτερον, ὡς τὸ πρῶτον· ἐπειδὴ ἀγνοῦντες πῶς ἐσωτερικῶς εἰσὶν τῆς σωμάτων, καὶ πολλὰς ἀκόμη ποιότητάς τες, δευῖ ἠμπορῶμεν ὡς ὅτι τὸ πλεῖστον νὰ ἀποδείξωμεν τὰ ἀποτελέσματα, ὅπῃ ἠμπορῶν νὰ κάμω, ὡς ἀπὸ τῆς γνώσεως τῆς ἀποτελεσμάτων, ὅπῃ ἔκαμαν ἄλλω φορά.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκ τῆς ὑτέρων ἀπόδειξις, τῶτ' ἔστιν ἡ ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα εἰς τῆς αἰτίας, δευῖ εἶναι πάντοτε ἀσφαλῆς, ἀλλὰ ἀπαιτῶνται δύο πράγματα ἵνα νὰ τῆς δώσων πλήρη βεβαιότητα· πρῶτον τὸ ἀποτελεσμα νὰ ἠμπορῆ ἀληθινὰ νὰ προέρχεται ἀπὸ ἐκείνῳ τῆς αἰτίας, ὅπῃ ὑποθέτεται· δεύτερον, νὰ μὴ ἠμπορῆ ποτὲ νὰ προέλθῃ ἀπὸ καμμίαν ἄλλην· ἵνα τί ἀπὸ πόσα αἰτία δευῖ ἠμπορεῖ νὰ ἀκολουθήσῃ μία ἀταξία εἰς μίαν μηχανὴν; μάλις αὐτὴ εἶναι πολυσύνθετος, καὶ ὅτι πάντων εἰς τῆς μηχανῆς τῆς ἀνθρώπινου σώματος, ὅπῃ εἶναι ἡ πλέον σύνθετος, καὶ τεχνικωτέρα ἀπὸ καθεὶ ἄλλω; ἀπὸ πόσας ὁ ἀφανισμὸς ἐνὸς οἰκοδομήματος, ἡ ἀκαρπία ἐνὸς πεδίου, ἡ καταστροφὴ ἀπὸ μίαν πυρκαϊάν, καὶ τὰ παρόμοια; εἰς τὰς τέτοιαις ὅμως περιπτώσεις δευῖ ἠμπορεῖ ἀπὸ τὸ ἀποτελεσμα νὰ ἀποδειχθῇ ἡ ὑπαρξίς μιᾶς αἰτίας, ὅταν δευῖ φαίνωνται αἱ περιπτώσεις, ὅπῃ ἡδεῖαν συνδέξῃ εἰς τῶτο.

Ἐξω ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἐπιχειρήματα, τὰ ὅποια ἠμπορῶν νὰ ὀνομασθῶν ἐσωτερικὰ, ἠμπορῶν νὰ χρησιμοποιῶν εἰς ἀπόδειξιν τῆς ὑπαρξέως τῆς πραγμάτων καὶ τὰ ἐξωτερικὰ ἐπιχειρήματα, τὰ ὅποια ὅλα περιλαμβάνονται εἰς τῆς μαρτυρίαν τῆς ἄλλων. Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ ἐκ τῶτων δείξεις χρησιμοποιῶν κυρίως εἰς τὸ νὰ ἀποδεί-

δείξεν τὴν ὑπαρξίν τῆς θρομβίων, μεταβαίνομεν ἤδη εἰς αὐτά.

Ὅμως καὶ αἱ ὑποδείξεις τῆς θρομβίων ἠμπορῶν πολ-
λάκις γὰρ ὀνομαζῶν ἐσωτερικαί. Τῶν ἀρχαίων λοι-
πὸν θρομβίων ἐσωτερικαὶ καὶ βεβαιώτεραι ὑποδείξεις
εἶναι τὰ ἀποτελέσματα, ὅπως ἄφησαν· οἱ μύδροι,
πυλαδείγματος χάριν, καὶ τὰ λοιπὰ κρατητικὰ ἀποτε-
λέσματα εἶναι τὸ καλλίτερον ἐπιχείρημα τῆς παλαιᾶς
ἐναύσματος τῆς κρατήρων εἰς θαλάσσης τόπος· τὰ θα-
λάσσια σώματα, ὅπως δέξονται ἐπάνω εἰς τὰ βε-
νά, εἶναι ἡ καλλιτέρα ὑπόδειξις, ὅτι ἐκεῖ ἦτον μίαν
φορὰν θαλάσσης. Ὁμοίως καὶ τῆς προσφάτων θρομβί-
ων, ἐσωτερικὴ καὶ πιθανώτερα ὑπόδειξις εἶναι τὰ ἀ-
ποτελέσματα, ὅπως μύδρον ἀπὸ αὐτὰ, καθὼς τὰ ἐρεί-
πια, ὅπως μύδρον ἀπὸ μίαν πυρκαϊάν, ἀπὸ εἰς σει-
σμὸν, εἰς κατακλυσμὸν, εἰς κεραυμὸν, ἀπὸ τὴν κα-
ταστροφῆν μιᾶς πόλεως, καὶ τὰ παρόμοια.

Αἱ ἐξωτερικαὶ ὑποδείξεις ἐξαρρῦονται ἀπὸ τὰς ρη-
τὰς, ἢ ἐγγράφους ἐκθέσεις ἐκείνων, ὅπως λατείνονται,
ὅτι δὲρέθησαν παρὸν εἰς τὸ θρομβίον· καὶ τῆς δυ-
νάμεως τῆς ὁποίων ἐδῶ δὲν λέγομεν τίποτες, ἐπειδὴ
καὶ τὰς ὁμιλήσαμεν ἀρκετὰ εἰς τὸ πρῶτον μέρος
(Τμήμ. Ε'. Κεφ. Β'.)· ἀλλὰ μεταβαίνομεν ἤδη εἰς
τὴν ἐρώτησιν τῆς ἀποδείξεων, δι' ἧν ἀποδείχεται ἡ
αὐπαρξία εἰς τὸ πρῶτον, ἢ θρομβίον.

§. Β'.

Περὶ τῆς αὐπαρξίας τῆς πραγμάτων,
καὶ τῆς γενομένων.

Τὸ πρῶτον μέσον εἶναι γὰρ νὰ ὑποδείξῃ τινὰς τὴν αὐ-
παρξίαν εἰς τὸ ὑποτιθεμένον πρῶτον, εἶναι γὰρ ὑπο-
δείξῃ τὸ ἐσωτερικὸν ἀδύνατον τῆς αὐτῆς. Μὲν τὸ πρῶτον τὸν
ἔσο-

Ἔσπον θέλει φανῆ ὅτι δὲν ὑπάρχουν πλέον Θεοί, ἐπειδὴ τὰ τε τεθνήκως, δὲν ἠθέλων εἶναι κανόνος Θεός.

Τὸ δεύτερον εἶναι νὰ δείξη τὴν ὑπαρξίν εἰνός πράγματος, τὸ ὁποῖον ἀπωθεῖται ἀναγκαίως τὸ πρῶτον. Ἐνα πιθάει, ὅπῃ ἐγὼ βεβαιῶνω, ὅτι εἶναι γεμάτων νερόν, θέλει ἀποδείξει βέβαια ὅτι εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι γεμάτον λάδι. μάλιστα αἰσίως τὰ δύο πράγματα φθείρουν εἷς τὸ ἄλλο. καὶ τῆ ἀληθείᾳ ποῖος θέλει διιχυρωθῆ, ὅτι εἶναι παγοὶ (κρύσταλλα) εἰς εἷς τὸν ὅποιον ἐγὼ ἀποδείχνω, ὅτι εἶναι εἷς πῦρ καυσικώτατον;

Τρίτον μέσον εἶναι νὰ πεισθῆσῃ ὅτι αἱ πεισάσεις τῶ τῶ τῶ, ἢ τῶ καιρῶ, ἢ ἄλλων πραγμάτων ἀποκλείουν τὴν ὑπαρξίν ἐκείνων, ὅπῃ ὑπετέθη. Ποῖος θέλει τολμήσει νὰ ἀφεντῶσῃ μὲ τὰ σωστά ὅτι ἡ μυθώδης πτῆσις καὶ πτεροποιία τῶ Ἰκάρου, καὶ Δουκαλίωνος εἶναι πράγματα ἀληθινά; ἢ ποῖος θέλει εἰπῆ, ὅτι εἰς τὴν Νορβηγίαν, ἢ εἰς τὴν Λαπωνίαν οἱ λειμῶνες ἀνθίζουσιν τὸν Ἰαννουάριον; Αὕτη ἡ ἐξέτασις τῶ πεισάσεων χρησιμῶς μάλιστα εἰς τὸ νὰ δείξωμεν τὴν ἀνυπαρξίαν τῶ φημιῶν. Μὲ τῶτον τὸν ἔσπον δείχνεται ὅτι δὲν εἶναι ἀληθινὸν πῶς ἡ Διδῶ ἐθανάτωθη ἀπὸ τὸν Αἰνεΐαν. ἐπειδὴ αὕτη ἐβλήθη ἔξω εἰς αἰῶνας ὑπερὰ ἀπὸ αὐτόν. ὅτι ὁ Σέξτος Ρόσκιος Ἀμεϊνός δὲν ἐφόνευσεν τὸν πατέρα τῶ. ἐπειδὴ ἦεν μακρῶν, καὶ δὲν εἶχεν αἰτίαν, μήτε μέσα εἶναι νὰ τὸν θανατώσῃ εἰς χεῖρος ἄλλων.

Τέταρτον, θέλει εἶναι πολλάκις ἀρκετὸν νὰ δείξωμεν, ὅτι τὸ πρᾶγμα, ἀγκαλά καὶ δὲν εἶναι ἀδιύατον, εἶναι ὁμῶς ἐναντίον εἰς τὴν κοινὴν τάξιν τῆς φύσεως, καθὼς αὖ ὑπάρχουν Κύκλωπες, ἢ Κυωοκέφαλοι.

Πέμπτον, ὅποτε τὰ ἀποτελέσματα, εἰς τῶ ὁποῖων βεβαιῶνεται εἷς πρᾶγμα, εἶναι ψεῦδη, ἢ δὲν εἶναι ἀνάλογα μὲ αὐτό, ἢ ἠμπορεῖ νὰ δειχθῆ, ὅτι διώκονται νὰ προσέλθουν ἀπὸ κάθε ἄλλο, καὶ τῶτο εἶναι ἰχυρὸν ἐπιχείρημα, εἰς νὰ δείξη τινὰς τὴν ἀνυπαρ-

παρξίαν αὐτῆ τῆ πράγματος. Κατὰ τὸτο θέλωμεν εἰ-
 πῆ ψυδῆ τὴν ὑπαρξιν τῆς δινῶν πῆς αἰθερίας ὕλης,
 ὅπῃ ἐφαντάθη ὁ Καρτέσιος, δεῖ νὰ ὀξηγήσῃ πῆς κι-
 νήσεις τῆς ἐρανίων σωμάτων· ἐπειδὴ αὐταὶ αἰ κι-
 νήσεις δὲν ἀντιστοιχῶν (συναποκείνονται) μὲ ἐκεί-
 νας πῆς δίνας. Ὁμοίως καὶ τὴν ὑπαρξιν τῆς ψυκτι-
 κῶν μοειδίων· ἐπειδὴ τὸ ψύχος ἀποδείχνεται ἀπ' αἰ-
 θερίας ὅτι πορέρχεται ἀπὸ τὴν ἐλάττωσιν πῆς θερ-
 μότητος.

Ἐκτον, καὶ τὸ νὰ ἀποδείξῃ τινὰς μόνον τὴν ἀνικα-
 νότητα τῆς ἐπιχειρημάτων, δεῖ τῆς ὁποίων καταφάσκε-
 ται εἶνα πράγμα, ἀρκεὶ πολλακίς νὰ τὸ ἀναξέψῃ,
 ἢ τὸ ἀλάχισον νὰ τὸ καταστήσῃ ἀμφίβολον. Κατὰ τῆτον
 τὸν τρόπον ἀποδείχονται καπνὸς καὶ ὕδλος τὰ ἐσιώ-
 δη χήματα, αἰ καθόλα φύσεις, ἢ συμπάθεια, ἢ
 ἀντιθέσεις τῆς Περιπατητικῶν, ἢ ψυχὴ τῆς κόσμου
 τῆς Πλατωνικῶν, καὶ Στωϊκῶν, τὰ εἰδώλια τῆς Ἐπιχει-
 ρείων, ὅ ὅτι τὰ λεπτά καὶ μικρότατα ἰνδάλματα, ὅπῃ
 αὐτοὶ ἐλέγαν, ὅτι ἀποκόπτονται ἀπὸ τὰ σώματα, καὶ
 κάρμεν πῆς ιδέας μας, καὶ αἰ ἐμφυτοὶ ιδέαι τῆς Καρ-
 τεσιανῶν, κτλ.

Παρατηρητέον ὅμως ἐνταῦθα, ὅτι ἢ ἀνικανότης τῆς
 ἐπιχειρημάτων, δεῖ μέσθ τῆς ὁποίων ἀποδείχνεται
 ἀπὸ ἄλλης ἢ ὑπαρξίς εἶνός πράγματος, ἢ εἶνός ἡμε-
 μῆς, μᾶς δίδει ναι, πάντοτε τὸ δίκαιον νὰ μὴν πι-
 στώμεν τὴν δεβεβαίωσίν τας· ἐπειδὴ ἐκεῖνος, ὅπῃ
 δεβεβαιόνωντας εἶνα πράγμα θέλει νὰ πιστώθῃ,
 χρεώσῃ νὰ τὸ ἀποδείξῃ καθὼς πρέπει, δὲν μᾶς δι-
 δει ὅμως πάντοτε τὸ δίκαιον καὶ νὰ τὸ ἀποφασκώμεν,
 καὶ πολὺ περισσότερο νὰ βεβαιώνωμεν τὸ ἐναντίον.
 Δια νὰ βεβαιώσῃ τινὰς τὴν ἀνυπαρξίαν εἶνός πράγ-
 ματος, ἔξω ἀπὸ τὸ νὰ δείξῃ τὴν ἐλλείψιν τῆς ἀπο-
 χρώντων ἐπιχειρημάτων εἰς τὸ νὰ δειχθῇ ἢ ὑπαρξίς
 τας, ἢ ὁποία ἐλλείψις λέγεται ἀπόδειξις ἀποφατικῆ,
 εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐπιφέρῃ καὶ καταφατικὰς ἀποδεί-
 ξεις, τῶτ' εἶναι ἐκεῖνας, ὅπῃ δείχνων ἀπ' αἰθερίας ἢ
 ὅτι

ὅτι δὲν ὑπάρχει καθόλου, ἢ ὅτι μήτε ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ ἢ ὅποια εἶναι ἡ ἰχυροτέρα ἀπόδειξις.

Ἐβδόμον, καὶ τελευταῖον, ἡ ἀνυπαρξία εὐὸς πράγματος, ἢ εὐὸς ἡρομύου, ἠμπορεῖ νὰ δειχθῆ καὶ ἀποφατικῶς, δείχνοντας τὴν ἔλλειψιν, ἢ τὴν ὀλίγην πίσιν τῶν μαρτύρων, ὅπῃ τὸ δεβεβαιώνεν, καὶ καταφατικῶς μετὰ τὸ ἀξιόπιστον τῶν ἀξιολόγων μαρτύρων, ὅπῃ τὸ ἀρνούνται, ἢ βεβαιώνεν τὸ ἐναντίον.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν Β'.

Περί τῶν ἀποδείξεων, διατῶν ὁποίωμ πρέπει μὰ δειχθῆ ἡ ποιότης τῶν πραγμάτων.

Αἱ ποιότητες, ὅπῃ γνωρίζονται ἀμέσως διὰ τῶν αἰσθήσεων, καθῶς ἡ ὄσμη, ὁ χυμὸς, ὁ ἦχος, τὸ χῶμα, τὸ χῆμα, τὸ βάρος, καὶ τὰ παρόμοια, δὲν ἠμπορῶν νὰ δειχθῶν καλύτερα, ὡσαύτῃ ὑποβάλλοντας εἰς τὰς αἰσθήσεις τὰ ὑποκείμενα, εἰς τὰ ὅποια κατηγορῶνται.

Ἐκεῖναι, ὅπῃ δὲν ἠμπορῶν νὰ ὑποβληθῶν εἰς τὰς αἰσθήσεις, θέλουν δειχθῆ καλύτερα ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα πάντων, ἀν φαίνεται κἀνόντα. Τὸ βάρος φέρει εἰπεῖν τῷ αἰέρος θέλει ἀποδειχθῆ ἀπὸ τὴν εἰλίψιν, ὅπῃ κάμνει εἰς τὸν ἐν τῷ βαρομέτρῳ ὑδράργυρον ἢ εἰδικὴ βαρύτης τῷ ὑδραργύρου, ὅτι εἶναι μεγαλιτέρα ἀπὸ τὴν τῷ ὕδατος, καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὴν τῷ εἰλαίῃ, καὶ χωρὶς νὰ ζυγιαθῶν θέλουν δειχθῆ ἀπὸ τὴν ἀμετάξεπτον παρατήρησιν, ὅτι ἀν βληθῶν εἰς εὐνα ἀγγεῖον αὐτὰ τὰ τεῖα ὕγρα, ὁ ὑδράργυρος πηγαίνει εἰς τὸν πάτον, ἐπάνω ἀπὸ αὐτὸν μύει τὸ νερόν, καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὸ νερόν σέκει τὸ λάδι ἢ ἀντισηπτικὴ, ἀνόδιωτος, διερητικὴ, καὶ γλυκαπτικὴ ποιότης ἀφορών ιατρικῶν ἀποδεί-

δείχνεται ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα, ὅπερ κἀμινεν ἐπάνω εἰς τὰ σώματα τῆς ζώων, εἰς τὰ ὁποῖα ὄπιδέ-
τονται.

Ἡ ὑπαρξίς μιᾶς ποιότητος ἀποδείχνεται πολλάκις καὶ ἀπὸ τὴν ὑπαρξίν μιᾶς ἄλλης, τὴν ὁποίαν ὑποθέ-
την ἀναγκαίως εἰς εἷς πρᾶγμα. Ἀπὸ τὴν δυνάμιν, φέρειπεῖν, τὸ νοεῖν εἰς τὴν ψυχὴν συνάγεται ἢ ἀ-
πλότης τῆς, καὶ ἀπὸ αὐτῆ ἢ ἀφθαρσίας.

Πολλάκις ὀξαρρῦεται καὶ ἀναλογίαν καὶ ἀπὸ τὸ εἶ-
δος, ἢ γένος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνάγεται τὸ πρᾶγμα. Παραδείγματις χάριν εἷς κομμάτι χρυσῆ θέλει ἀ-
ποδείξει, ὅτι πρέπει νὰ εἶναι ἑλατόν, σφυρήλατον, σερρόν, ἔλαυτόν εἰς τὸ βασιλικὸν ὕδωρ, κτλ. ἐπειδὴ
αὐτὰ αἱ ιδιότητες ἀνήκον εἰς τὸν χρυσόν.

Ἐξ ἐναντίας ὁπόταν ὁ λόγος εἶναι εἰς νὰ δείξει
τινὰς τὴν ἀνυπαρξίαν μιᾶς ποιότητος, τὸ ἰχυρότερον
ὄπιδεξημα θέλει εἶναι νὰ δείξει ὅτι αὐτὴ ἐναντιόνη-
ται εἰς κἀμμίαν ἄλλην, ἢ ὁποῖα εἶναι γνωστὸν ὅτι
ὑπάρχει εἰς τὸ ἴδιον ὑποκείμενον· καθὼς ἀπὸ τὴν
δυνάμιν τὸ νοεῖν δείχνεται εἰς τὴν ψυχὴν τὸ ἀδύνα-
τον τῆς ἐκτάσεως· ἐπειδὴ ἐκτασις καὶ νόησις εἶναι
ἐναντία ἀλλήλοις· καὶ ἔξ ἐναντίας ἀπὸ τὴν ἐκτασιν
δείχνεται εἰς τὴν ὕλην τὸ ἀδύνατον τῆς νοήσεως.

Ἡ ἔλλειψις τῆς ἀποτελεσμάτων, ὅπερ ἔχον φύσιν
νὰ προέρχονται ἀπὸ μίαν ποιότητα, ἢ ἢ παρσιία
ἀποτελεσμάτων ἐναντίων, εἶναι παρομοίως μία δείξις
τῆς ἀνυπαρξίας μιᾶς τᾶδε ποιότητος. Ἐνα σῶμα,
φέρειπεῖν, ὅπερ γίνεται ἠλεκτραγωγόν (ἔλαπορδιδι-
τῆς τῆς ἠλεκτρικῆς πυρὸς εἰς ἄλλα σώματα), δὲν θέ-
λει εἶναι κατ' αὐτὸ ἠλεκτρικόν· εἷς σίδηρον μαγνη-
τωμόν, ὅπερ δὲν ἔλκει τὸ ἄλλο σίδηρον, δὲν θέλει
ἔλαβε μαγνητικὴν δυνάμιν.

Ἡ μπορῶμεν νὰ μεταχειριθῶμεν ἀπόδειξιν καὶ τὴν
ἀναλογίαν, εἰς νὰ ἀποφήσωμεν μίαν ποιότητα ἀπὸ
εἷς πρᾶγμα, ὅπερ ὑπάγεται εἰς μίαν κλάσιν, ἀπὸ
τὴν ὁποίαν ἀποφάσκεται αὐτὴ ἢ ποιότης, ἢ δὲν ὑ-

130 Τμήμ. Γ'. Περί Ἐπιχειρήσεως.

πάγεται εἰς ἐκείνῳ τῷ κλάσιν, τῆς ὁποίας μόνης εἶναι ἴδιον αὐτῆ ἢ ποιότης. Μὲ τῆτο μόνον ἀποφάσεται κάλλιστα ὅτι εἷς αὐτὸν, ἢ εἷς ὀρυκτὸν, ἢ ἐν ἑαυτῷ εἷς πρᾶγμα ἀψυχὸν εἶναι αἰδητικόν.

Τέλος πάντων μία ποιότης, ὅπερ ἀπεδείχθη ἀπὸ ἄλλης μὲ πειρᾶσιν, καὶ πείραν, καὶ ἀξιοπιστίαν, ἢ μπόρεῖ νὰ πολεμηθῆ μὲ πειρᾶσιν, ἢ πείραν, ἢ ἀξιοπιστίαν ἐναντίαν.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν Γ'.

Περί τῆς ἀποδείξεως, διὰ τῆς ὁποίῳ δειχνοται αἱ ἀναφοραὶ τῆς πραγμάτων.

Διὰ νὰ δείξη τινὰς τῷ ταυτότητα εἰς πρᾶγμα-τος, πρέπει νὰ δείξη ὅτι αὐτὸ ἔχει ἐκείνας τὰς ἰδίας ποιότητας, ὅπερ ἄλλαις φοραῖς ἐπιδεικνύθησαν εἰς αὐτό. Ὡς τὶ ἀλλῶς ἐπιτετα νὰ εἶναι ἢ ἡλλοιω-μύον, ἢ ἀναφορον.

Ἡ ὁμοιότης, ἢ ἀνομοιότης δύο πραγμάτων ἀποφέ-ρεται ἀπὸ τῷ ἕξέτασιν τῆς ποιότητων, καὶ τὰς ὁποίας αὐτὰ συμφωνεῖν, ἢ ἀναφωνεῖν ἀλλήλοις.

Αἱ ἀναφοραὶ τῆς ποσοτήτων, ὅπερ πρὸ λαμβάνειν, καθὼς προερέθη εἰς τὸ πρῶτον Μέρος (Τμήμ. Γ'. Κεφ. Γ'. Ἀρθρ. Δ'), τὴν ἕκτασιν, τὸν ἀριθμὸν, τὸν τόπον, τὸν χρόνον, τῷ κίνησιν, καὶ παν ἄπλῶς τὸ ἐπιδεχόμενον αὐξήσιν καὶ μείωσιν, αἱ ὁποῖαι τέλος πάντων ὑπάγονται εἰς τῷ ἰσότητα, καὶ ἀνισότητα, συμά-γεται παρομοίως ἀπὸ τῷ σύγκρισιν τῆς πραγμάτων πρὸς ἀλλήλα. Οἱ Μαθηματικοί, τῆς ὁποίων ἢ ἐπι-σήμη ὅλη σρέφεται πρὸ αὐτὰς τὰς ἀναφορὰς, ἀρχί-ζου ἀπὸ τῷ ἰσότητα, ἢ ἀνισότητα τῆς ἀπλῶς ἐραν πραγμάτων, δύο γραμμῶν, φέρειπειν, δύο γωνιῶν, δύο τριγώνων, καὶ αὐτὰς τὰς ἀρχὰς τὰς μεταχει-
ζον-

Κεφ. Γ'. Πηγαι τῶ Ε'πιχειρημ. 131

ζονται ὑστερα ἐπιχειρήματα, δεῖ νὰ ἀποδείχῃν τὰς λόγους καὶ ἀναλογίας τῶ σωθεωτέρων ποσοτήτων.

Ἡ ἔλξις, ἡ ὠσις, καὶ ἡ συγχύεια, ἡ ἐναντιότης ἀνάμεσα εἰς διαφορὰς ἐσίας, (τὰ ὅποια τὰ σοχαζόμεθα ὡς ἀπλὰς ἀναφορὰς ἐν ὅσῳ δεῖ φανεῖν αἱ αἰτίαι τὰς) δεῖ ἢμπορεῖν νὰ ἀποδειχθῇν, ὡδὲ ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα.

Διὰ τὰς ἀναφορὰς τῆς αἰτίας, καὶ τῶ ἀποτελέσματος, καὶ τῶ ἐπιχειρημάτων, ὅπῃ αὐτόθεν πηγάζει, ὡμιλήσαμεν ἤδη ἱκανὰ εἰς τὰ δύο προηγούμενα Ἀρθρα.

Αἱ ἀναφοραὶ τῶ καθήκοντος ἀποδείχονται ἢ ἀπὸ τὸ φυσικὸν δικαίωμα, ἢ ἀπὸ τὸ καλέμενον θετικὸν δικαίωμα, τῶτ' ἐστὶ τὰς θεῖας καὶ ἀνθρωπίνες νόμους, ἢ ἀπὸ τὰς ἰδιαιτέρας σωθήκας.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν Δ'.

Περίτιμων ἄλλων γερικῶν πηγῶν τῶ ἐπιχειρημάτων.

Οἱ τόποι τῶ ἐπιχειρημάτων, εἰς τὰς ὁποίας ἐναχολεῖντο οἱ παλαιοὶ Διαλέκτικοί, ἦτον Α'. ἡ ἔτυμολογία τῶ ὀνομάτων, καὶ οἱ ὅροι, ὅπῃ ἀφάγονται ἀπὸ μίαν καὶ πλεονεχίω ἀρχίω. Β'. τὸ γένος, τὸ εἶδος, ἡ διαφορὰ, τὸ ἴδιον, τὸ συμβεβηκὸς, ὁ ὀρισμὸς, καὶ ἡ διαίρεσις. Γ'. τὸ αἰτιον, καὶ τὸ αἰτιατὸν, τὸ ὅλον, καὶ τὸ μέρος, ἡ ὁμοιότης, καὶ ἀνομοιότης, ἡ σύγκρισις, ἡ ἐναντιότης, καὶ τὰ ὀξευατικά. Οἱ πρώτοι ἀπὸ αὐτὰς τὰς ὀρας ὀνομάζονται καὶ τὸν Κλαυβέργιον γερματικὸί, οἱ δεύτεροι λογικοί, καὶ οἱ τρίτοι μεταφυσικοί. ἐπειδὴ ἡ ἔτυμολογία καὶ ἀφάγωγη τῶ λέξεων, καὶ ὅποια αὐτοὶ τὰ ὀνόμαζαν συζυγῆ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν σύσειχα, ἀνήκον εἰς τὴν παραγματοειαν τῆς Γραμ-

ματικῆς· τὸ γένος, καὶ τὸ εἶδος, κτλ. εἰς τὴν Λογικῶν· τὸ αἷτιον καὶ αἰτιατὸν, καὶ τὰ λοιπὰ, εἰς τὴν Μεταφυσικῶν, ἢτοι τὸ μέρος αὐτῆς, ὅπερ ὀνομάζεται Ὀντολογία.

Ὡς τὸσον ᾤθη τῶν ἐπιχειρημάτων, ὅπερ ἐξαρρῦνται ἀπὸ τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος, ἀπὸ ἐκεῖνο ὅπερ δευτέλλει εἰς αἷ εἶδος ἀπὸ ἄλλο, καὶ συγκροτεῖ τὴν διαφοραύτης, ἀπὸ ἐκεῖνο ὅπερ εἶναι ἴδιον εἰς τὰ πράγματα, ἢ καὶ συμβεβηκός, καθὼς καὶ ἀπὸ τὸ αἷτιον καὶ αἰτιατὸν, ἀπὸ τὴν ὁμοιότητα, ἢ ἀνομοιότητα, ἀπὸ τὴν ἐναντιότητα, καὶ ἀπὸ τὰς ἀφιστάσεις, ἐρρέθη ἢθη ὅσον ἦτον ἀρκετὸν.

Μετέπειτα λοιπὸν νὰ εἰπέμεν κατέ τι σωτόμως ᾤθη τῆς ἐτυμολογίας, καὶ τῆς ἀγωγῆς, ᾤθη τῆ ὀρισμῶ, καὶ τῆς διαρέσεως, καὶ τῆς συγκρίσεως.

Ἐτυμολογία εἶναι ἐκεῖνη, ὅπερ ἐξηγεῖ τὴν ἀρχὴν τῶν ὀρων, καθὼς· Φιλόσοφος, ἀπὸ τὸ φίλος καὶ σοφία· Νεόφυτος, ἀπὸ τὸ νέος καὶ φυτὸν. Ἀπὸ αὐτῶν ἢμπορῶν νὰ ληφθῶν ἐπιχειρήματα, ἢ δεῖ νὰ δειχθῆ ὀποῖαν ἰδέαν εἶχον οἱ Παλαιοὶ τῶν πραγμάτων, εἰς τὰ ὀποῖα ἔβαναν αὐτὰ τὰ ὀνόματα, ἢ δεῖ νὰ δειχθῆ ἐκεῖνο ὅπερ ἀπαιτεῖται δεῖ νὰ ἀντιστοιχῶν τὰ πράγματα εἰς τὰ ὀνόματα. Κατὰ τῆτο θέλει δειχθῆ ὅτι ᾤρέπει νὰ εἶναι ἀληθινὸς ἐραστής τῆς σοφίας, ὀποῖος αὐχεῖ ὅτι εἶναι Φιλόσοφος.

Παράγωγα, ἢ συζυγῆ λέγονται αἱ λέξεις, ὅπερ γίνονται ἀπὸ ἄλλας· καθὼς, ἀνθρώπινος ἀπὸ τῆ ἀνθρώπος, ἐλεεινὸς ἀπὸ τῆ ἔλεος, κτ. Μιῆ τῆτον τὸν ᾤπονον δεῖχνηται ὅτι κἀνεὶς δὲν ἐξαιρεῖται ἀπὸ ἐκεῖνα, ὅπερ εἶναι ἰδέα τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, καθὼς εἶπον ὀ Τερτύτιος· „ ἀνθρώπος εἶμι καὶ δὲν ἀνθρώπινον ἐμαυτῆ νομίζω ξένον. „ ὅτι ἀξίος ἐλέος εἶναι ὀ ἐλεεινός· καθὼς ἐτῆτο τὸ ἄλλο „ τίς ἀξίος ἐλέος, „ ὡς ὀ ἐλεεινός;

ὀ ὀρισμὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὅπερ ἀφιστάει καὶ περιγράφει τὰς ἰδέας, ὅπερ ἀφισλαμβάνει εἰς αἷ ὀρος ὀποῖο-

ποιουσδήποτε· καὶ ἢμπορεῖ νὰ ληφθῆ καὶ ἄπο αὐτὸν ἐπιχείρημα δεῖ νὰ δειχθῆ αὐ' ἐκεῖνο, ὅπῃ καταφάσκειται εἰς εἷς εἷς πράγμα, ἀλέχεται, ἢ ὄχι εἰς τὴν ιδέαν, ἢ εἰς τὴν τῆς ἰδίας πράγματος.

Ἡ Διαίρεσις χρησιμὸς εἰς τὸ νὰ διαίρῃσῃ τινὰς εἷς ὅλον εἰς τὰ μέρητα, καὶ ἢμπορεῖ νὰ χορηγήσῃ καὶ αὐτὴ ἐπιχειρήματα εἰς τὸ νὰ δειχθῆ, αὐ' τὸ ὅλον διηρέσῃ ἀκρίβως, ἢ αὐ' εἷς εἷς πράγμα ἔχη τόπον εἰς ἐκεῖνο τὸ ὅλον. Ἀλλὰ δεῖ τὸ κανόνας τῶν ὁρισμῶν καὶ τῆς διαίρεσεως, ἀφίνουμῃ νὰ ὁμιλήσωμῃ ἀκρίβεστερα εἰς τὸ Ε' κτον Τμήμα.

Ἡ Σύγκρισις τέλος πάντων ἐδῶ λαμβάνεται κατ' ἐκεῖνο μόνον, ὅπῃ χρησιμὸς νὰ δείξῃ τὰς συσχετίαι, ὅπῃ ἀγαίνουσι ἀπο τῆς ὁμοιότητα, ἢ ἀπο τὸ μᾶλλον καὶ ἀπο τὸ ἥττον· καὶ ἀπο τῆς λαμβάνονται Α'. αἱ ἀποδείξεις, ὅπῃ ὀνομάζονται ἐκ τῶν ὁμοίων, δεῖ νὰ δειχθῆ ὅτι ἐκεῖνο, ὅπῃ ἀνήκει εἰς εἷς εἷς πράγμα πρέπει νὰ ἀνήκῃ καὶ εἰς εἷς εἷς ὁμοίοντα, καὶ ἴσον. Β'. αἱ ἀποδείξεις, ὅπῃ λέγονται ἀπο τῶν ἐλάττωνος ἐπὶ τὸ μείζον, ἢ ἐκ τῶν μείζονος ἐπὶ τὸ ἐλάττον, δεῖ τῷ ὁποίων δειχνεται ὅτι ἐκεῖνο, ὅπῃ προῆλθεν ἀπο μίαν ἐλάσσονα αἰτίαν, πρέπει πολὺ περισσότερον νὰ προέλθῃ καὶ ἀπο μίαν μείζονα· ἢ ὅτι ἐκεῖνο τὸ ἀποτέλεσμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὑποχωρεῖ μία μεγαλητέρα δύναμις, πολὺ περισσότερον πρέπει νὰ ὑποχωρήσῃ μία μικροτέρα.

Τ Μ Η Μ Α Δ'.

Π Ε Ρ Ι Σ Ο Φ Ι Σ Μ Α Τ Ω Ν.

Ὁ ὅρος Σόφισμα σημαίνει κυρίως μίαν ἐπιχείρησιν ψευδῆ, ἔχουσαν κάποιον χῆμα ἀληθείας, τὸ ὁποῖον διὰ κακίαν μεταχειρίζεται τινὰς εἰς τὸ νὰ ἀπατήσῃ ἄλλους. Ὀνομάθηκον ἕως ἄπὸ τῆς παλαιᾶς Σοφισίας, τῶν ὁποίων ἡ τέχνη ἦτον νὰ ἀπατῶν καὶ νὰ σκοτίζεν τῆς ἀνθρώπους μὲ τὰ τέτοια ἐπιχειρήματα.

Μερικοὶ ὑπὸ κάτῳ εἰς τὸ σόφισμα περιλαμβάνουν καθε ἐπιχείρημα ψευδές, εἴτε διὰ κακίαν ἢ διὰ γένη, τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει ποτὲ εἶναι τιμητικὸς νὰ κάμῃ· εἴτε καὶ δι' ἀγνοίαν, εἰς τὸ ὁποῖον καθ' εἴας ἡμπορεῖ νὰ πέσῃ· ὅμως τότε λέγεται προσφύεσθαι παραλογισμός.

Μ' ὅλον ἐπεὶ διὰ νὰ φυλαχθῇ τινὰς καὶ ἀπὸ τῆς παραλογισμῶν, καὶ ἀπὸ τὰ σοφίσματα φαίνονται ὅτι ἀρκούν οἱ κανόνες, διὰ τῶν ὁποίων ἐδείχθη ὁ ὀρθὸς ἔσος τῶν συλλογίζεσθαι· καθὼς καὶ εἰς εἴνα ὁδοιπόρον διὰ νὰ μὴ πλανηθῇ τῶν σκοπευτῶν δρόμων, φθάνει νὰ τῶν δείξεν τὴν ὁδὸν, ὅπως τὸν ὀδηγεῖ εἰς τὸν δρόμον τῶν· μ' ὅλον τῶν, ἐπειδὴ οἱ κίνδυνοι, ὅπως εἶναι διὰ νὰ ἀποφύγῃ τινὰς, κάμνεν, καθὼς κάλλιστα περιτρεῖ ὁ Συγγραφεὺς τῆς Τέχνης τῶν νοεῖν (Μέρ. Γ'. Κεφ. 19.), περιτρεῖν προσβολῶν, καὶ πείθων καλλίτερα, ὡς τὰ παράγματα, ὅπως πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ τινὰς, νομίζοντες ὅτι συμφέρει νὰ δείξωμεν τὰς κυριώτερας αἰτίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας γινώσκονται οἱ ψευδεῖς συλλογισμοί, καὶ διὰ νὰ μὴ πίπτωμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι, καὶ διὰ νὰ μὴ συρῶμεθα ἀπὸ ἄλλους εἰς τῶν.

Μάλιστα καθὼς ἐκεῖνος, ὅπως πλέει εἴνα μέγαν ποταμὸν, ὅσον ὀλίγῳ ἐπιτηδειότητα καὶ ἀν' ἔχῃ εἰς τὸ νὰ

να δὲ θωῶν τὸ τιμῶνι, ἐκεῖ ὅπῃ εἶναι τὰ νερά πλοῖ-
μα δὲν ἔχει φόβον, ἐπειδὴ ὁ ποταμὸς ὁ ἴδιος σύρει
τὸ πλοῖον εἰς τὸν δρόμον τε δὲ τυχαῶς· εἰς τὰ κινδυνώ-
δη ὁμῶς, καὶ εἰς τὰς δίνας, καὶ εἰς τὰς σκοπέλας, καὶ
τὰς σύρσεις χρειάζεται εἰδῆσιν μεγαλητέραν καὶ ὀπιτη-
δειότητα· ἐτὶ καὶ εἰς ἐκεῖνον, ὅπῃ ἔχει ἔργον τὸ συλ-
λογίζεσθαι, ὅταν τὰ πράγματα εἶναι ἀληθινὰ, ὅσον
ὀλίγην χῆσιν καὶ αὐτὸν ἔκαμε τὸ λογικῶς, αἱ ἀληθεῖς
ἀποδείξεις τὰς ἔρχονται εὐκόλα ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ εἶναι
δυσκολώτατον ναὶ τὰς διδασκίαν τινὰς· αἱ ἀπάται ὁ-
μῶς, τὰ ψευδῆ ὀπιχειρήματα, αἱ ἀμφίβολοι ἀποδεί-
ξεις, καὶ οἱ λόγοι, ὅπῃ ὑπὸ κάτω εἰς μίαν ὄψιν ἀ-
ληθείας εἶναι μάταιοι καὶ ψευδεῖς, εἶναι ἐκεῖνα, ὅ-
πῃ πρέπει προσηγουμένως ναὶ γνωρίζη τινὰς, καὶ ναὶ ἀ-
ποφύγη.

Λοιπὸν αὐτὰ τὰ ψευδῆ ὀπιχειρήματα ἀπὸ δύο ἐ-
λαττώματα ἔχον μάλιστα τὴν ἀρχιούτως· τῶν ὁποίων
τὸ εἶναι κεκρυμμένον εἰς τὰς λέξεις, καὶ τὸ ἄλλο
εἶναι εἰς τὰ ἴδια πράγματα· δεῖ τὰ ὅποια καὶ τὰ
δύο θέλωμεν εἶπῃ ἐν μέρει συνοπτικῶς τὰ ἀναγκασιό-
τερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῶν ἀπὸ τὰς λέξεις Σοφισμάτων.

Τὰ ἀπὸ τὰς λέξεις σοφίσματα εἶναι ὀλίγα καὶ εὐκόλα εἰς τὸ νὰ ἐλεγχθῶν εἰς πολλὰς ᾤσεις ἢ ἢμπορῶν ὅμως καὶ εἰς πολλὰς νὰ ἐκταμβήσων τὰς ἀπείρας, καὶ νὰ τὰς ἀπατήσων.

Πρῶτον εἶναι ἐκεῖνο, ὅπῃ γινῶται ἀπὸ τῶν χησιν τῶν ἀμφιβόλων, ἢ ὁμωνύμων λέξεων. Τέτοιον εἶναι ἐκεῖνο, ὅπῃ φησὶται πῶς ἐμεταχειρίσθησαν οἱ Ῥωμαῖοι, ὅτι νὰ ἀναγκάσων τὸν Ἀντίοχον νὰ κατακόψῃ τὰ καράβιατα ὅλα. Αὐτὸς ὑπεχέθη νὰ τὰς δώσῃ τὸ ἥμισυ τῶν καραβίωντα, καὶ ἐννοῶσε βεβαιότατα τὸν ἀειθρόν· αὐτοὶ ὅμως ἐζητήσαν νὰ τὰς δώσῃ τὸ ἥμισυ τῶν κατ' ἐνός.

Εἰς τὸτο ὑπάγεται ἡ χησις τῶν ἀορίστων, ἢ μεταφορικῶν ὄρων, ὅπῃ λαμβάνονται πότε εἰς ταύτῃ, καὶ πότε εἰς ἐκείνῃ τῶν ἐννοιαν· τὰ ὁποῖα ἐκδέσασθαι μερικὰ ἀδείγματα εἰς τὰ ἐμπεροθεν. Ἐνα τέτοιον ἢ ἢπορῶσε νὰ εἶναι καὶ ἐκεῖνο, μετὰ τὸ ὁποῖον οἱ Στωϊκοὶ διῆχυρίζοντο νὰ δείξων τὸν κόσμον ἐμφυχον, ὅπερ ὅσιν ὅτι ὑπῆρχε μία ψυχὴ ἠνωμένη μετὰ ὅλον τὸν κόσμον, καθὼς εἶναι αἱ ψυχαὶ ἠνωμένα μετὰ τὰ ἀνθρώπινα σώματα. Τὸ ἐμφυχον πᾶγμα (ἐλεγειν) εἶναι καλλίτερον ἀπὸ τὸ ἀψυχον· ἀλλὰ μὲν ὁ κόσμος εἶναι τὸ καλλίτερον πᾶγμα ἀπὸ ὅλα· λοιπὸν ὁ κόσμος εἶναι ἐμφυχος· εἰς τὸ ὁποῖον καλύπτονται ἀλλοφοροὶ καταχρήσεις τῶν ὄρων· ὅτι τὸ πρῶτον τὸ πᾶγμα εἰς τῶν μείζονα εἶναι ὅσα ὑποκείμενον ὀρισμένον, καθὼς ὅσα ἀνθρώπος, ὅσα ἵππος, κτ. καὶ εἰς τῶν ἐλάττονα δὲν εἶναι πλέον ὅσα ὑποκείμενον ὀρισμένον, ἀλλὰ τὸ ἀθροισμα ὅλων τῶν ὑποκειμένων, τὸ ὁποῖον καθ' ἑαυτὸ δὲν εἶναι ἄλλο, ὅσα μία ἰδέα ἀφῆ-

ἀφηρημένη. Δούτερον, ἔμφυχον εἰς τὴν μείζονα ἐν-
νοεῖται ἀπλῶς εἶνα πρᾶγμα, ὅπῃ ἔχει μίαν ψυχὴν,
τὴν ὁποίαν βέβαια εἶναι καλλίτερον νὰ τὴν ἔχῃ
πρᾶ νὰ μὴ τὴν ἔχῃ· καὶ εἰς τὸ συμπέρασμα ἐν-
νοεῖται εἶνα πρᾶγμα ἀποκλειστικῶς, ὅπῃ ἔχει μίαν
μόνην ψυχὴν· ἐπειδὴ αὐτὸ εἶχε πολλάς (καθὼς βέ-
βαια ὁ κόσμος εἰς τὸν ἑαυτὸν τε περιέχει πολλοτά-
ταις), ἦτον τὸ ἴδιον νὰ μὴ εἶχε καμμίαν.

Δούτερον εἶναι ἐκεῖνο, ὅπῃ προέρχεται ἀπὸ τὴν
ἀμφιβολίαν, τὰτ' εἰν ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι οἱ ὅροι ἁπα-
ραειρημένοι εἰς ἕνα ὅσον, ὅπῃ νὰ ἡμπορῇ καὶ ὁ εἶνα καὶ
ὁ ἄλλος τὰ ληφθῆ ὑποκείμενον, καὶ κατηγορούμενον, ἐ-
κέρχον, καὶ πάχον· τὸ ὁποῖον οἱ Παλαιοὶ τὸ ὠνόμα-
ζαν σοφισμα τὸ πρᾶ τὴν ἀμφιβολίαν. Τέτοιος εἶ-
ναι ὁ χρῆσμός, ὅπῃ ἔχρισεν ὁ Πύθιος εἰς τὸν Πύρ-
ρον, ὅπῃ τὸν ἐσυμβελάθη, αὐτὸ ὁ πόλεμος, ὅπῃ
ἔμελλε νὰ κινήσῃ ἐναντίον εἰς τὰς Ῥωμαίους, ἢ θελεῖν
εἶναι δῦτυχῆς, ἢ ἀτυχῆς.

„ Φημίσε Δίακίδω Ῥωμαίους ὠλέσαι ἔξεν· ἀπὸ
τὸν ὁποῖον ἠλπισεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ νικήσῃ τὰς Ῥω-
μαίους· ἀφ' ἧ ὅμως ἐνικήθη, οἱ Προφῆται ἔδειξαν ὅτι
ὁ χρῆσμός ἐδηλῶσε τὸ ἐναντίον. Καὶ ἐκεῖνος, ὅπῃ
ἔχρισεν εἰς τὸν Κροῖσον·

„ Κροῖσος ἄλλω θραβὰς μεγάλω ἀρχὴν κα-
ταλύσει.

καὶ „ Ἡξοὶς ἀφίξεις καὶ θνήξοις ἐν πολέμῳ·
καὶ ὅλαι χεδὸν αἱ ἀποκρίσεις τῶν χρησθειῶν, τὰς ὁ-
ποίας οἱ Προφῆται τὰς ἐκατασκιάζαν εἰς ἕνα ὅσον ὅ-
πῃ ὁποῖαι καὶ αὐτὸ ἦτον αἱ ἐκβάσεις, νὰ ἡμπορῶν πάν-
τοτε νὰ λέγῃν ὅτι ὁ χρῆσμός προεῖπε τὴν ἀλήθειαν.

Τέτον εἶδος σοφίσματος εἶναι ὅπῃ τὸν ἀπὸ ἐννοίαν
διηρημένω μεταβαίνει εἰς συῶθετον, καὶ ἀνάπαλιν, τὸ
ὁποῖον οἱ Σχολαστικοὶ τὸ ὠνόμαζαν σοφισμα πρᾶ
τὴν συῶθετον, καὶ διαίρεσιν. Ὅπῃ τὸν ὁ Χρῆστος,
φέρ' εἰπεῖν, ὁμιλῶντας θρα τὰ θαύματά τε (Λευκ.
Κεφ. Ζ'. 22.) λέγη „ τυφλοὶ βλέπεσι· κωφοὶ ἀ-
κούουσι· κῆ·

„ κέσσι· χωλοὶ φεραπαῖσι· πρέπει νὰ ληφθῆ εἰς
 διηρημύλω εἴνοιαν, τῶτ' ἔσιν ἐκεῖνοι, ὅπῃ προτιτέρα
 ἦτον τυφλοὶ, κωφοὶ, χωλοὶ, τῶρα βλέπεν, ἀκέν, φεραπαῖν,
 ἰαφούφουτες· καὶ ἀνοητότατος ἦθελεν εἶ-
 ναι ἐκεῖνος, ὅπῃ ἦθελε τὸ πάρη εἰς εἴνοιαν σωύθε-
 τον, δηλαδὴ ὅτι βλέπεν οἱ τυφλοὶ, ὄντας τυφλοὶ, κτλ.
 ἔξ νὰ ἐλέγξῃ τὴν Γερανὸν Γραφίω φούδομύλω· ἔξ
 ἐναντίας ἐκεῖ ὅπῃ λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Ἀ.
 πρὸς Κορ. Κεφ. 5.) „ ἔτε κλέπται, ἔτε πλεονέ-
 κται, ἔτε λοῖδοροι, ἔτε ἄρπαγες, κτ. βασιλείαν
 „ Θεὸς ἔ κληρονομήσσει· πρέπει νὰ ληφθῆ εἰς εἴ-
 νοιαν σωύθετον, δηλαδὴ ἐν ὅσῳ μένεν εἰς αὐτὰ τὰ
 ἐλαττώματα, καὶ ὄχι εἰς διηρημύλω, δηλαδὴ ἀφ' ἑ με-
 τανοήσεν, καὶ τὰ ἀφήσεν· καὶ ἀνόητος ἦθελεν εἶναι ὁ-
 μοίως ὅποιος ἦθελε τὸ ἐκλάβῃ εἰς διηρημύλω, ἔξ
 νὰ σωάξῃ ἀπὸ αὐτῆς τῆς λόγης ὅτι ἐκεῖνος, ὅπῃ
 ἐσάθη μίαν φοράν ἢ κλέπτης, ἢ πλεονέκτης, ἢ ἄρ-
 παξ, ἔχασε κάθε ἐλπίδα σωτηρίας.